

Nederlands
Jeugdinstituut

AFSTANDSONDERWIJS

WELBEVINDEN, MOTIVATIE EN PSYCHOLOGISCHE BASISBEHOEFTE (AUTONOMIE, VERBONDENHEID, COMPETENTIE)

Elise Samsen-Bronsveld & Kim Smeets

Onderzoek door: Anouke Bakx, Elise Samsen-Bronsveld, Sanne van der Ven, Lisette Hornstra, Isabelle Diepstraten, Paula Speentjens, Linda van den Bergh, & Jaap Denissen

ONDERZOEKSWERKPLAATS POINT

ONDERZOEKSVRAGEN (VISIE VAN OUDERS)

1

Ervaringen van ouders

Hoe hebben ouders het onderwijs op afstand voor hun kind ervaren?

ONDERZOEKSVRAGEN (VISIE VAN OUDERS)

2

Onderwijs op school of afstandsonderwijs

Zijn kinderen meer gebaat bij het onderwijs op school of bij het afstandsonderwijs als het gaat om hun **welbevinden**, **motivatie** en het tegemoetkomen aan hun drie **psychologische basisbehoeften**?

ONDERZOEKSVRAGEN (VISIE VAN OUDERS)

3

Alle kinderen

Geslacht

Specifieke leerbehoeften

(Hoog)begaafd

Leerstoornis

Gedragsstoornis

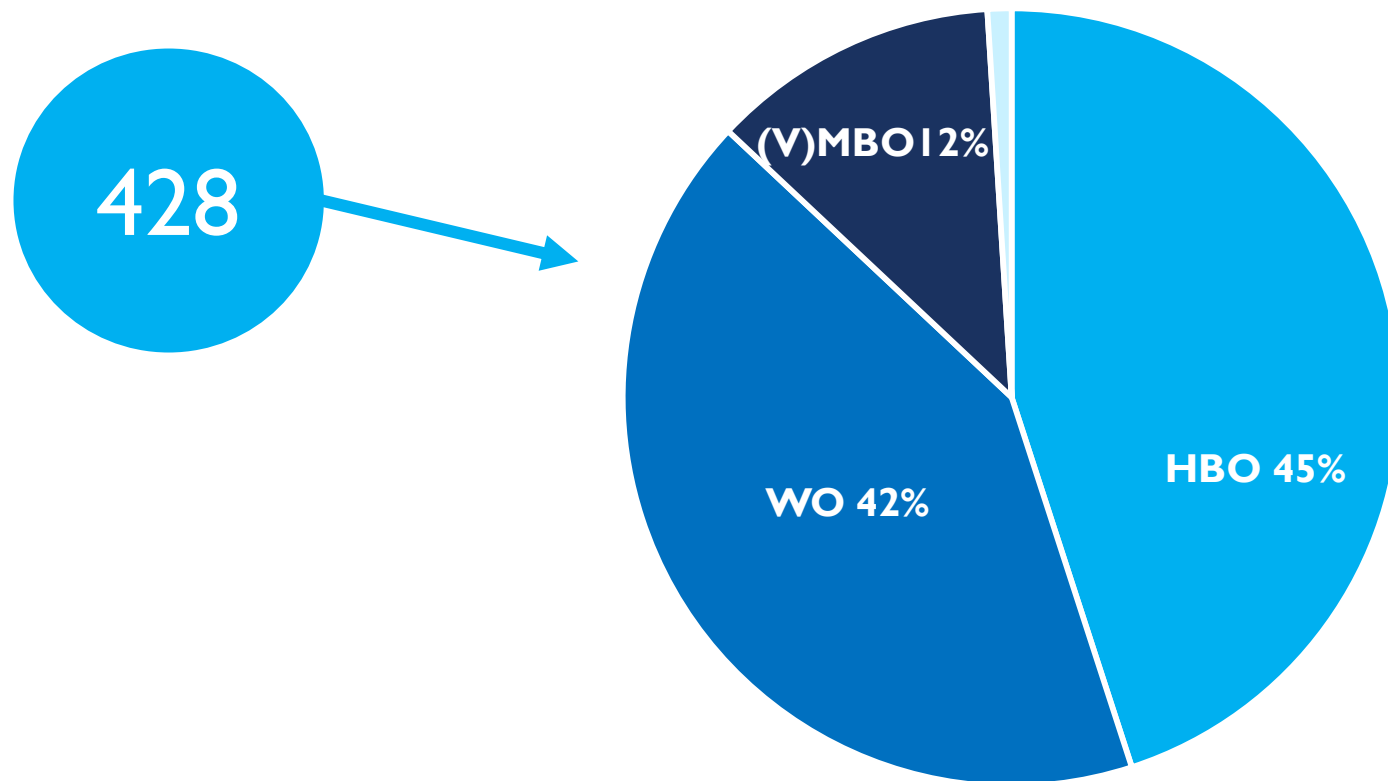
Geen

Kunnen we verschillen hierin verklaren aan de hand van het geslacht, de aanwezigheid van **specifieke onderwijsbehoeften** en/of persoonlijkheidskenmerken van leerlingen?

PSYCHOLOGISCHE BASISBEHOEFTE

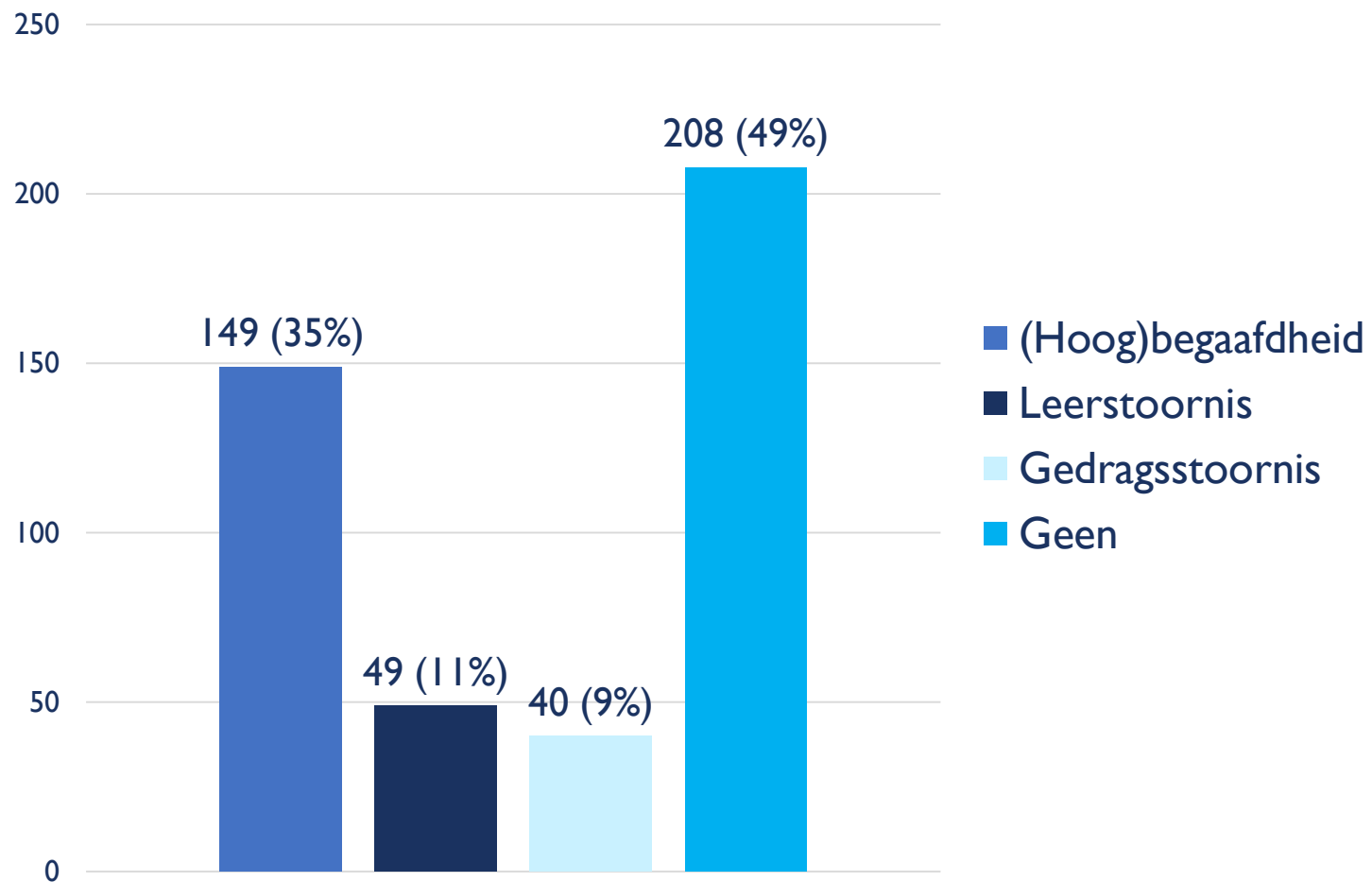
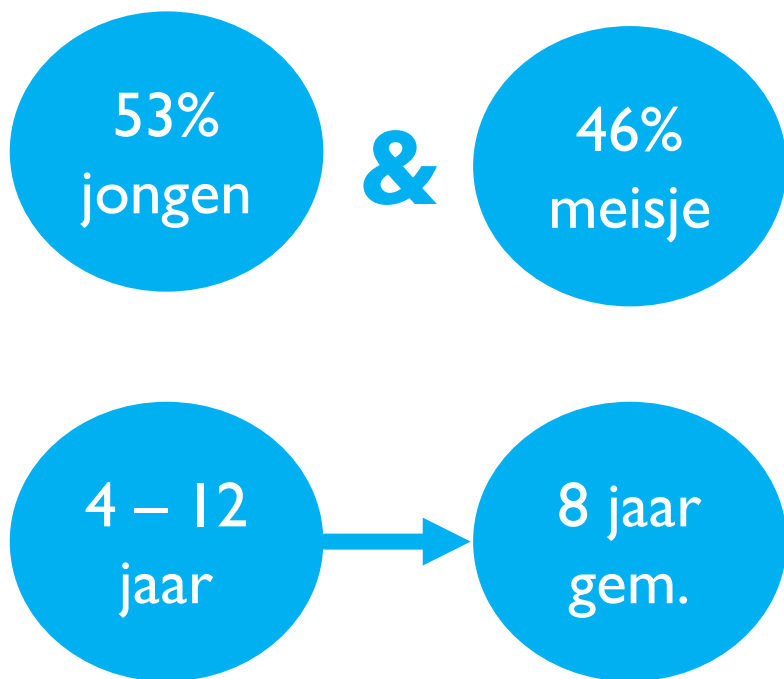

ACHTERGROND OUDERS

Opleiding ouders

ACHTERGROND LEERLINGEN

ERVARINGEN VAN OUDERS

54% meer stress

19% hetzelfde

27% minder stress

ERVARINGEN VAN OUDERS

eigen begeleiding: 7.2

40% kind leert minder

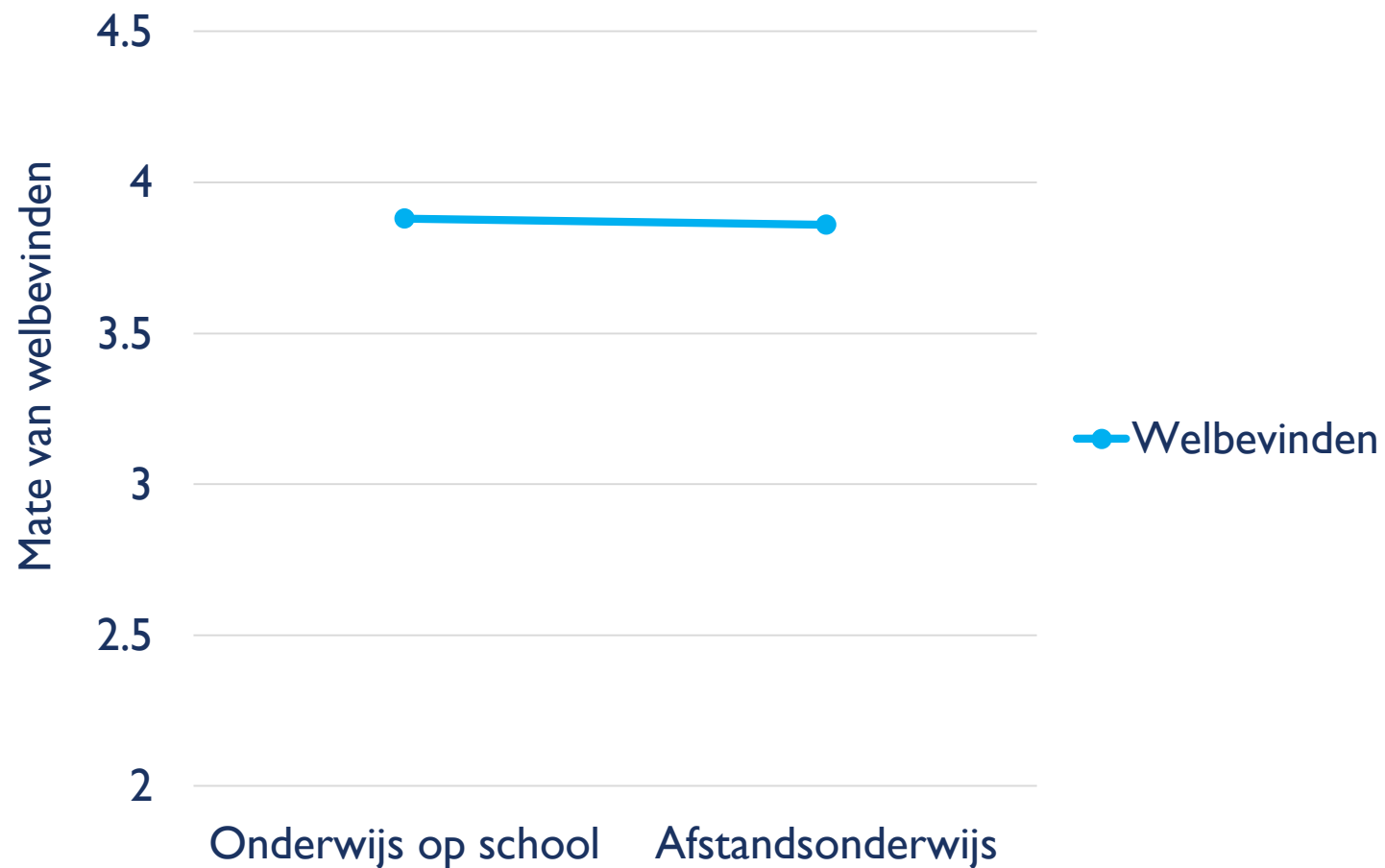
28% kind leert meer

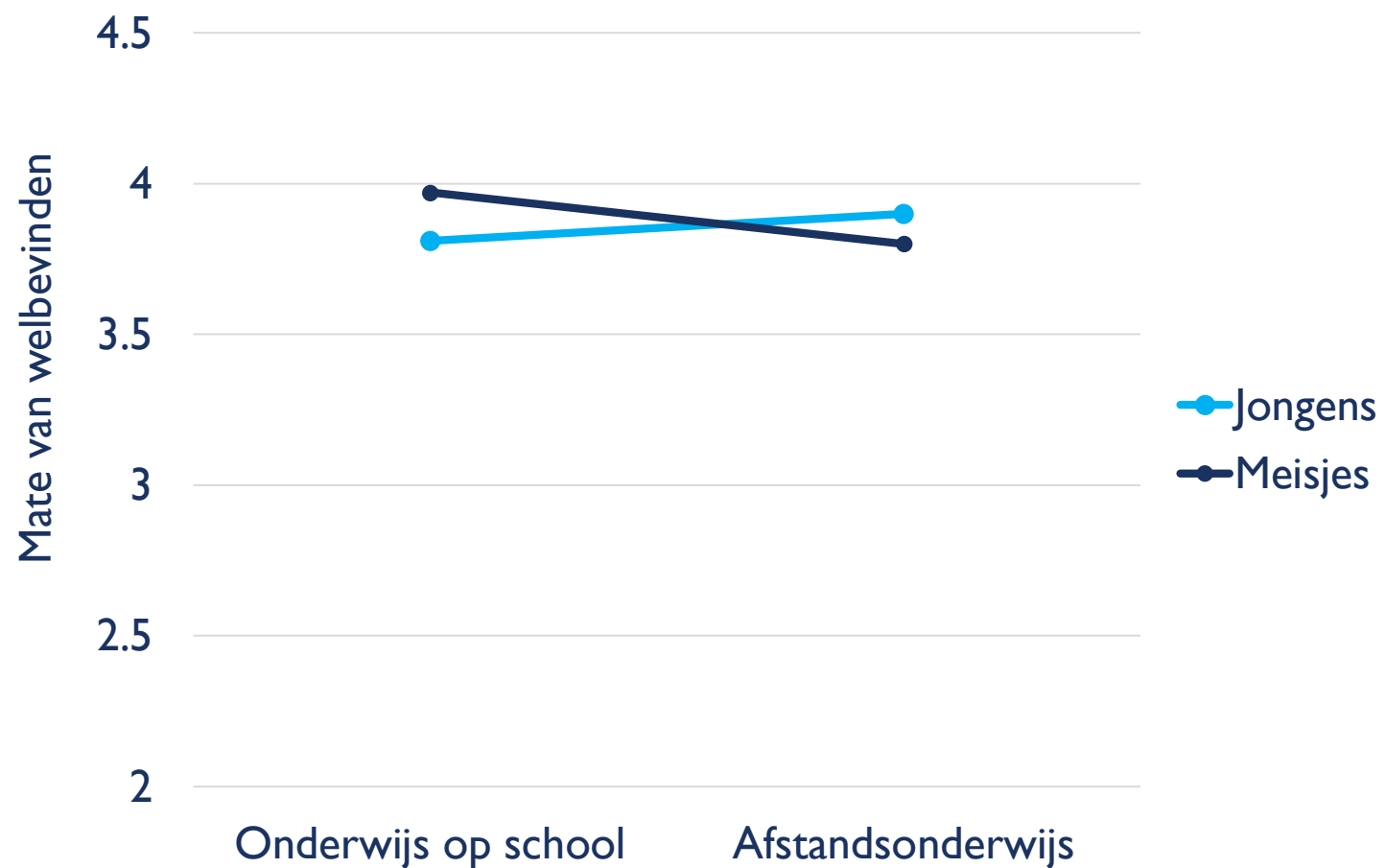
TIPS VOOR ONDERWIJSPRAKTIJK

- Contact leerkracht en ouders
  - Informeel contact; Oudergesprekken; Huisbezoeken
- Ondersteunen van ouders in begeleiding kind
- Informatie over huiswerk en begeleiding
  - Zoals uitleg over huiswerk en planning
  - Evalueren met ouders

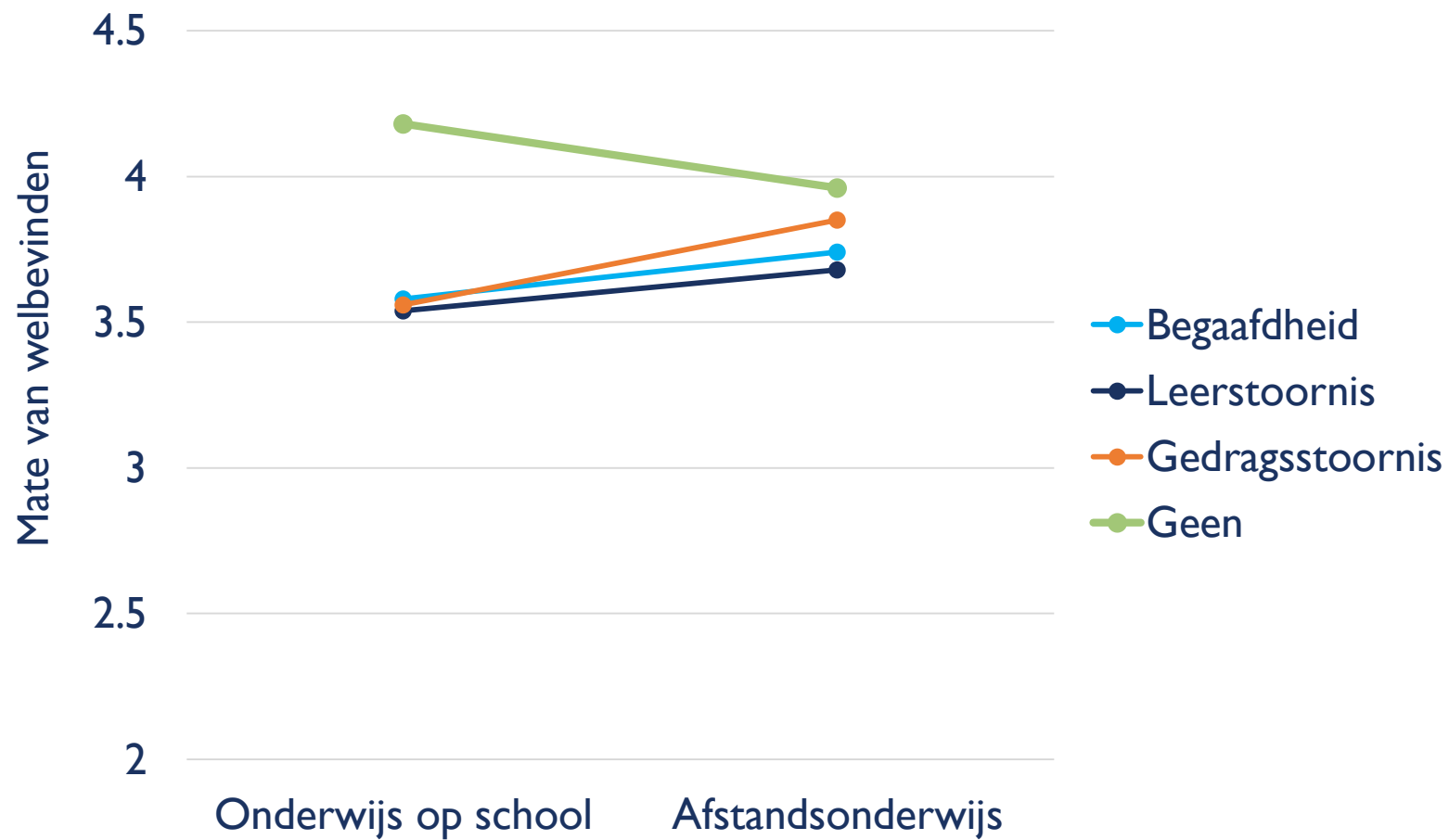
WELBEVINDEN – ALLE LEERLINGEN

WELBEVINDEN – GESLACHT

WELBEVINDEN – SPECIFIEKE LEERBEHOEFTE

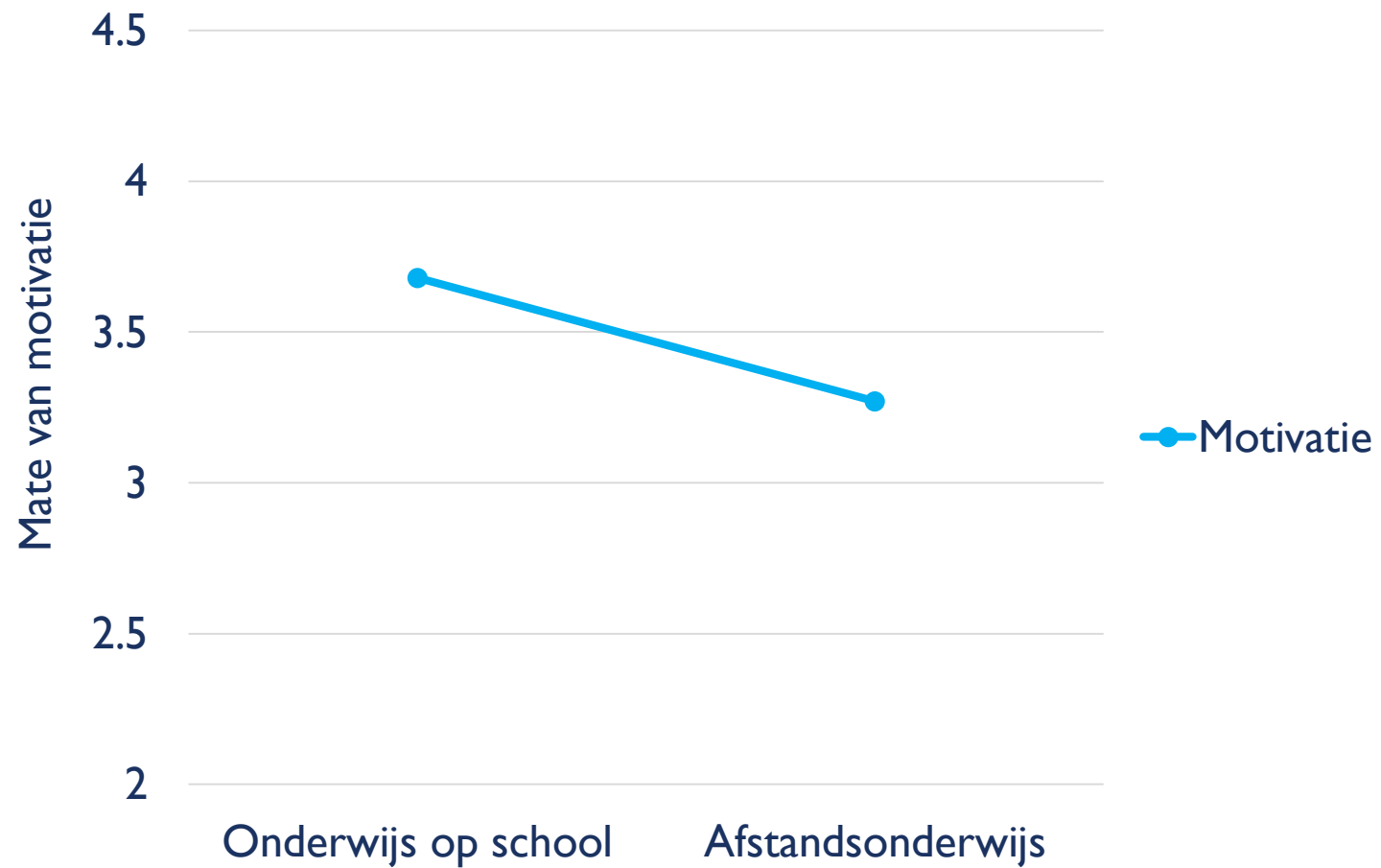

TIPS VOOR ONDERWIJSPRAKTIJK

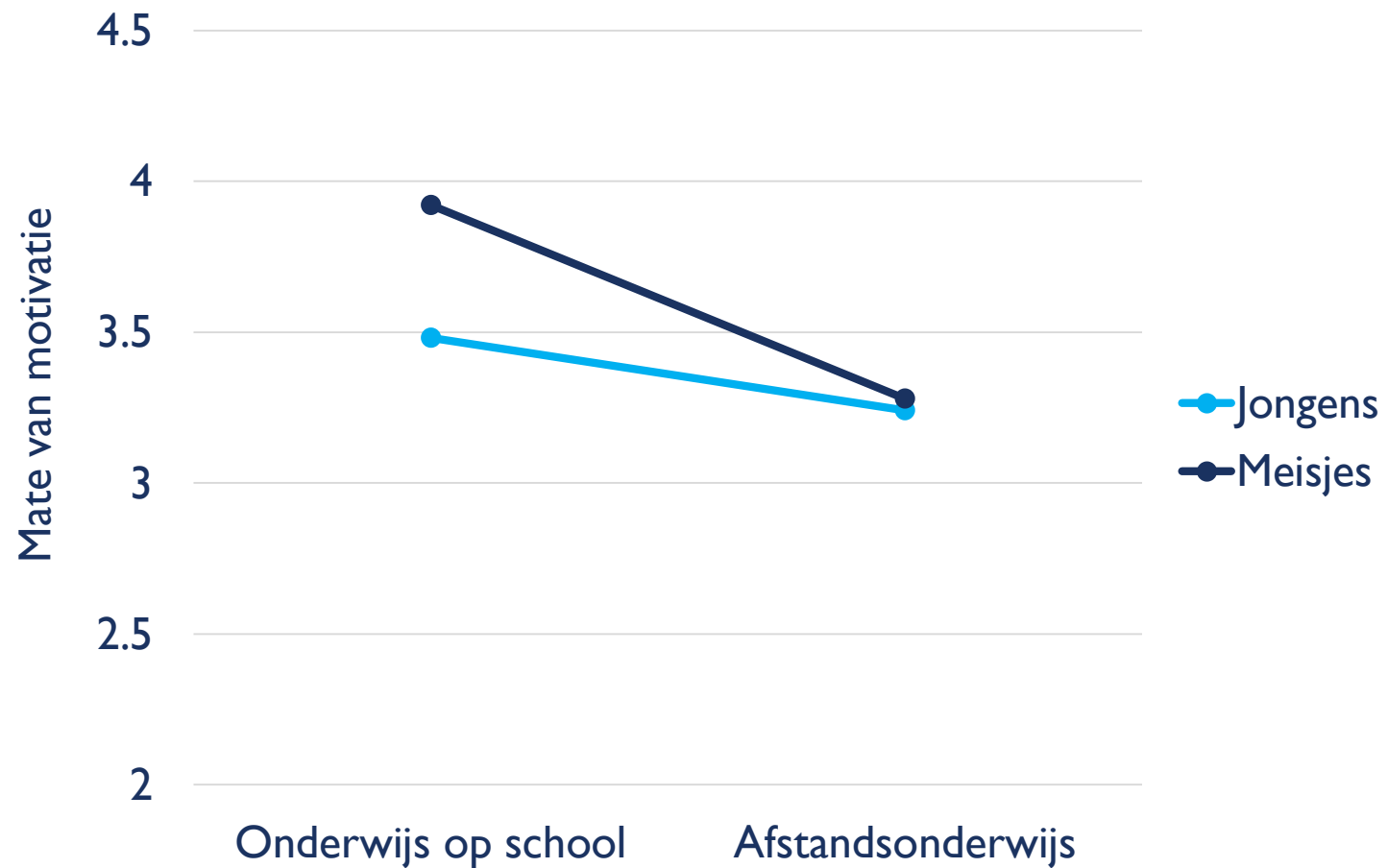
- Kindgesprekken en oudergesprekken
- Competentiegevoel bevorderen
- Investeren in leerkracht-leerling relaties
- Investeren in relaties leerlingen onderling

MOTIVATIE – ALLE LEERLINGEN

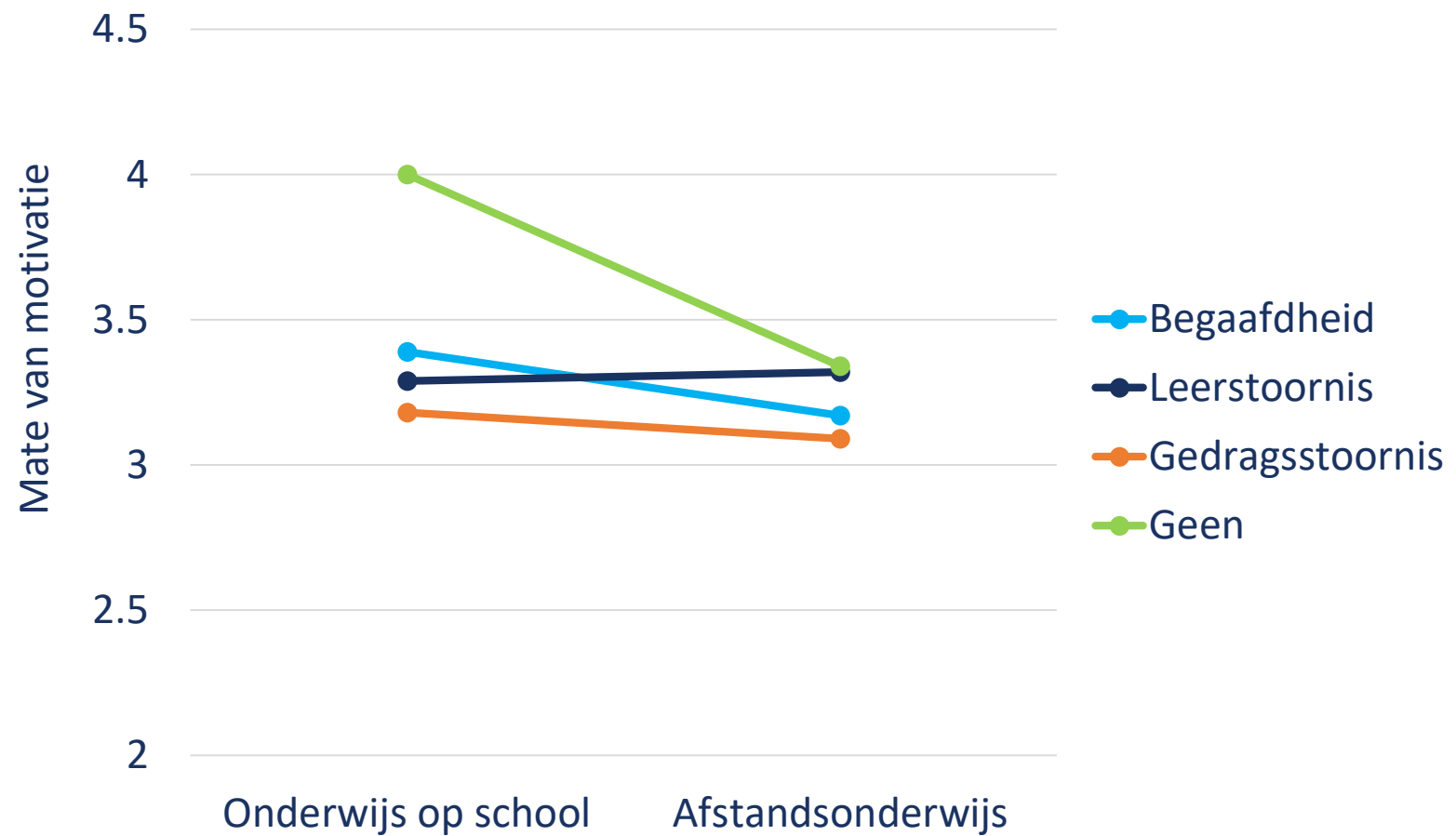

MOTIVATIE – GESLACHT

MOTIVATIE – SPECIFIEKE LEERBEHOEFTE

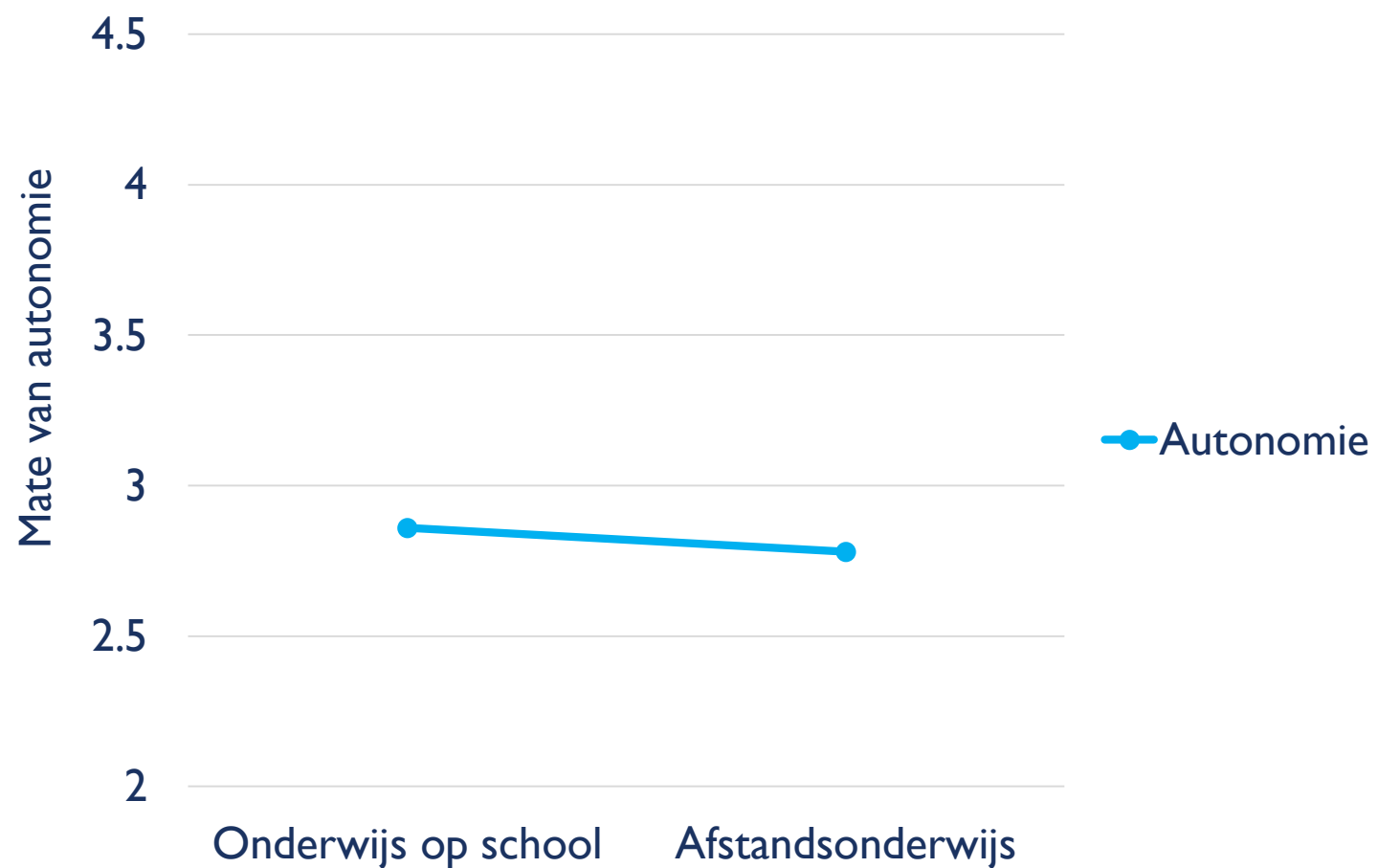

TIPS VOOR ONDERWIJSPRAKTIJK

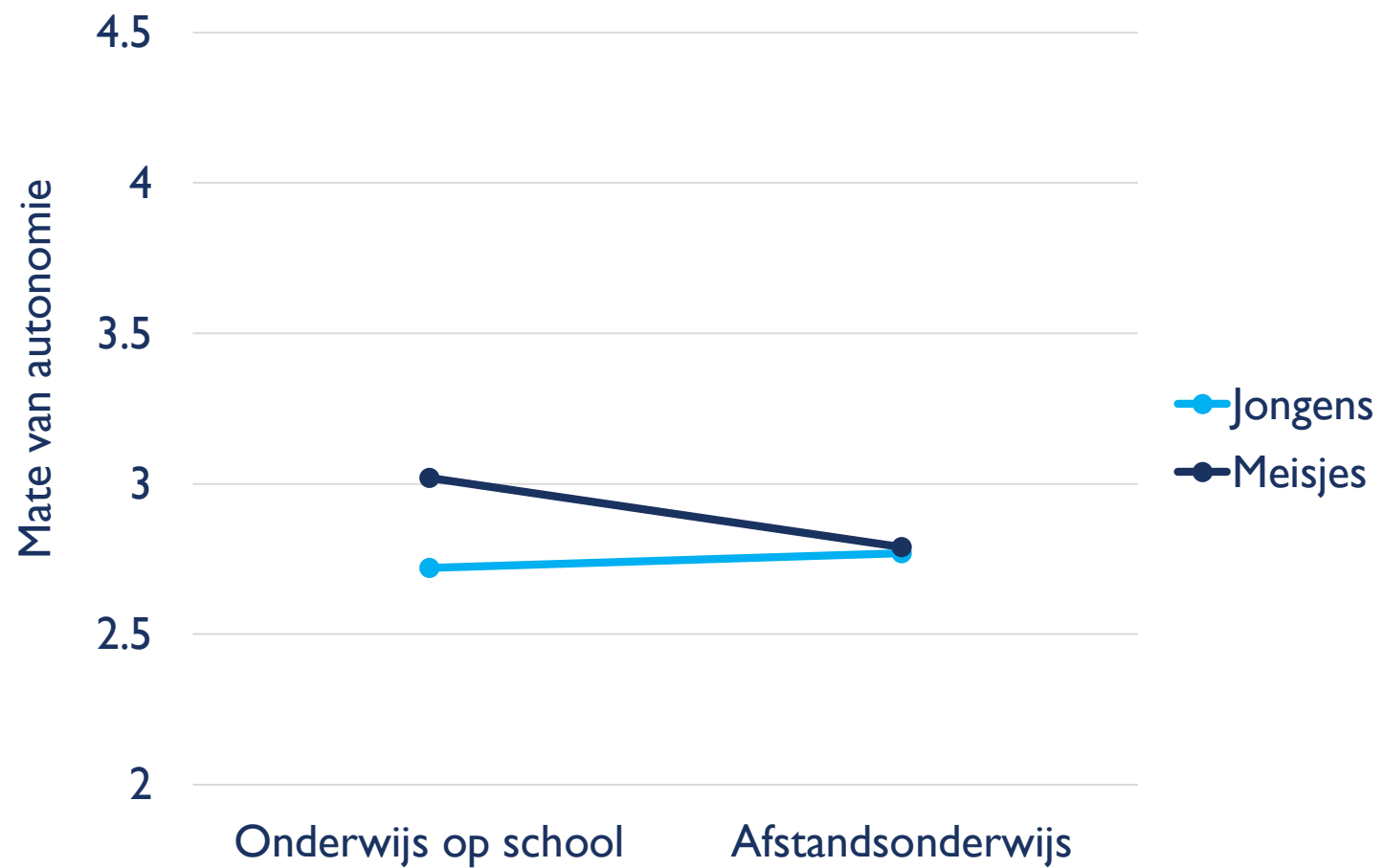
- Onderwijsaanbod aanpassen op mogelijkheden van het kind (zone van naaste ontwikkeling)
- Aansluiten bij interesses van een leerling
- Autonomie-ondersteunend lesgeven
- Leg geen nadruk op prestaties

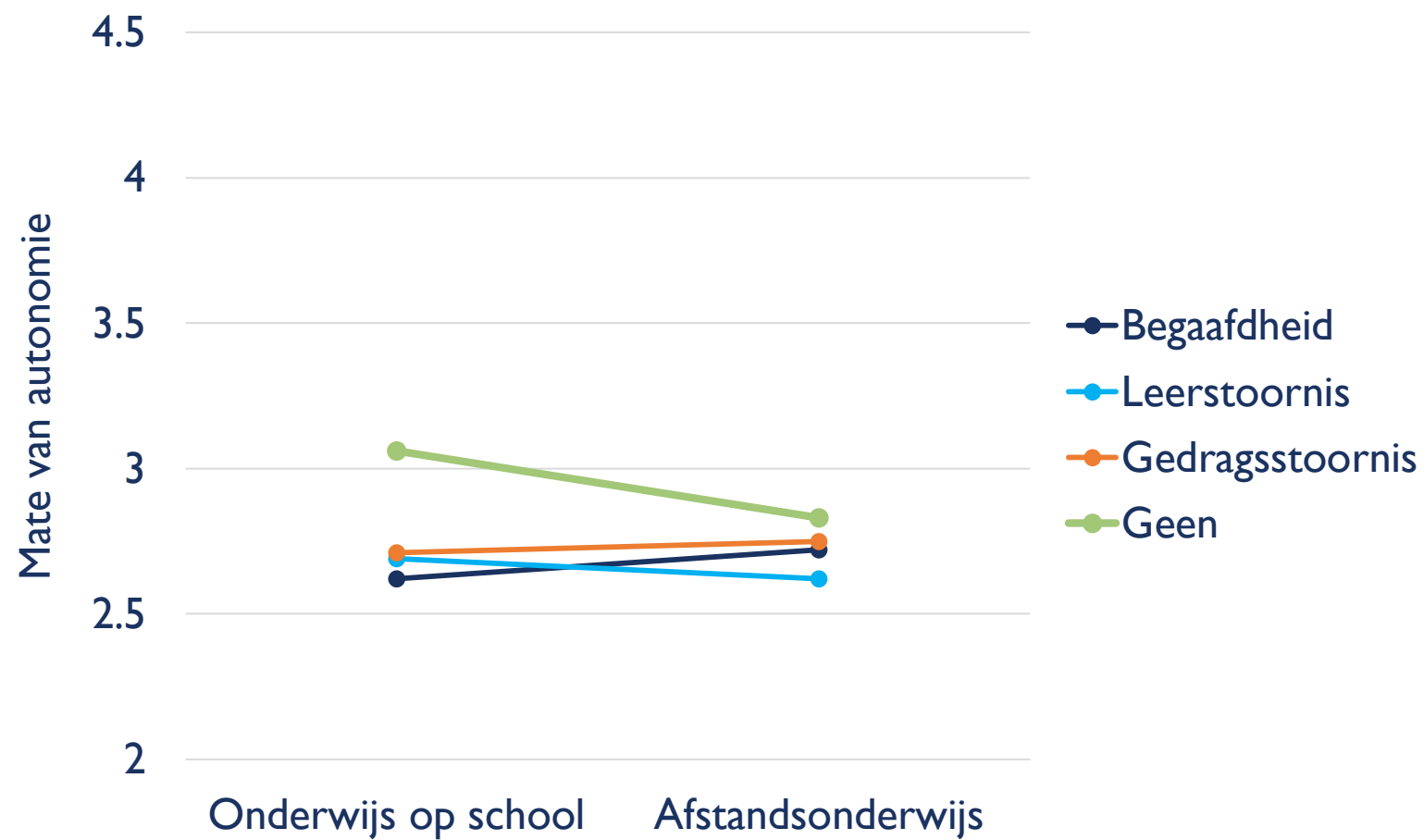
AUTONOMIE – ALLE LEERLINGEN

AUTONOMIE – GESLACHT

AUTONOMIE – SPECIFIEKE LEERBEHOEFTE

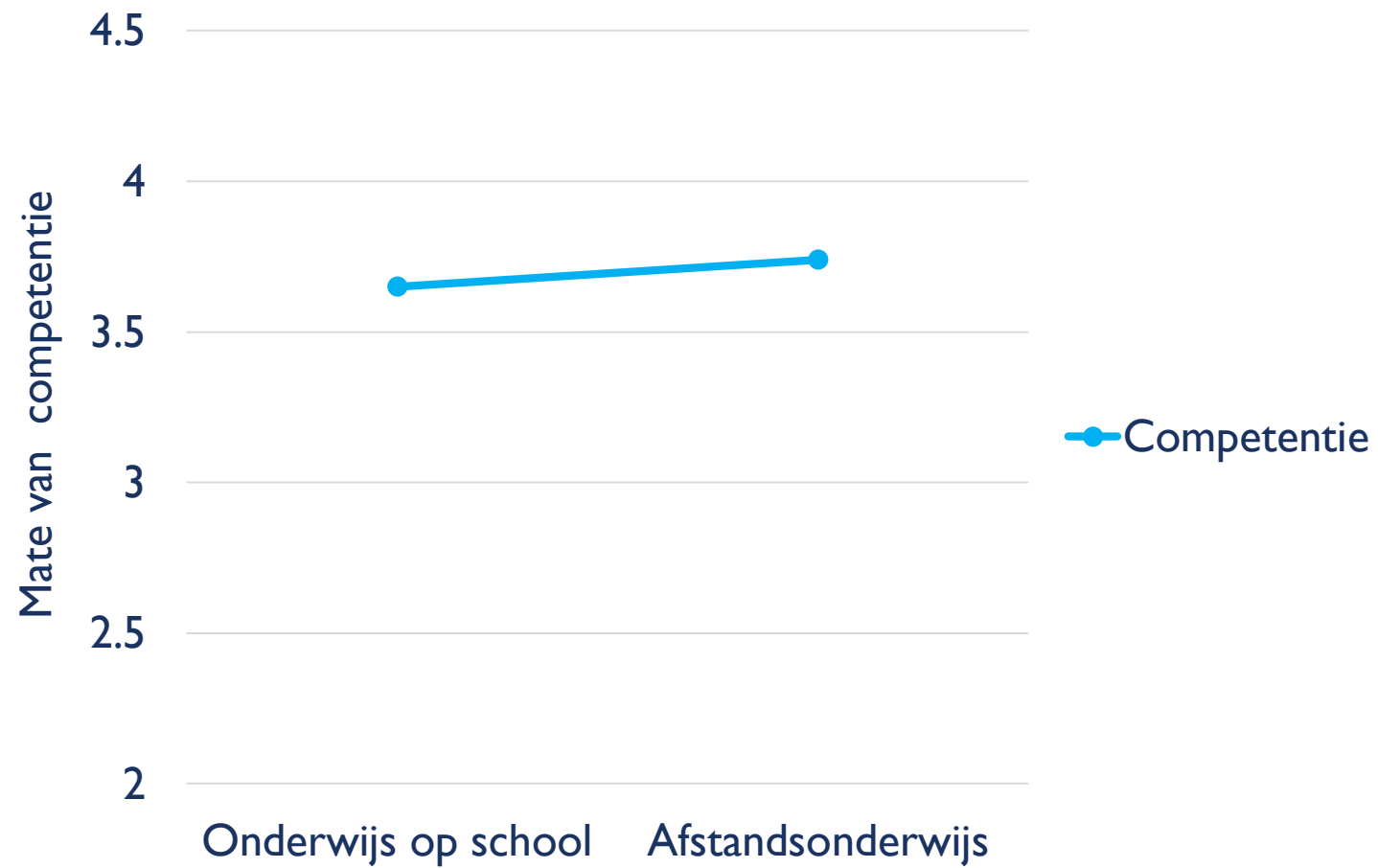

TIPS VOOR ONDERWIJSPRAKTIJK

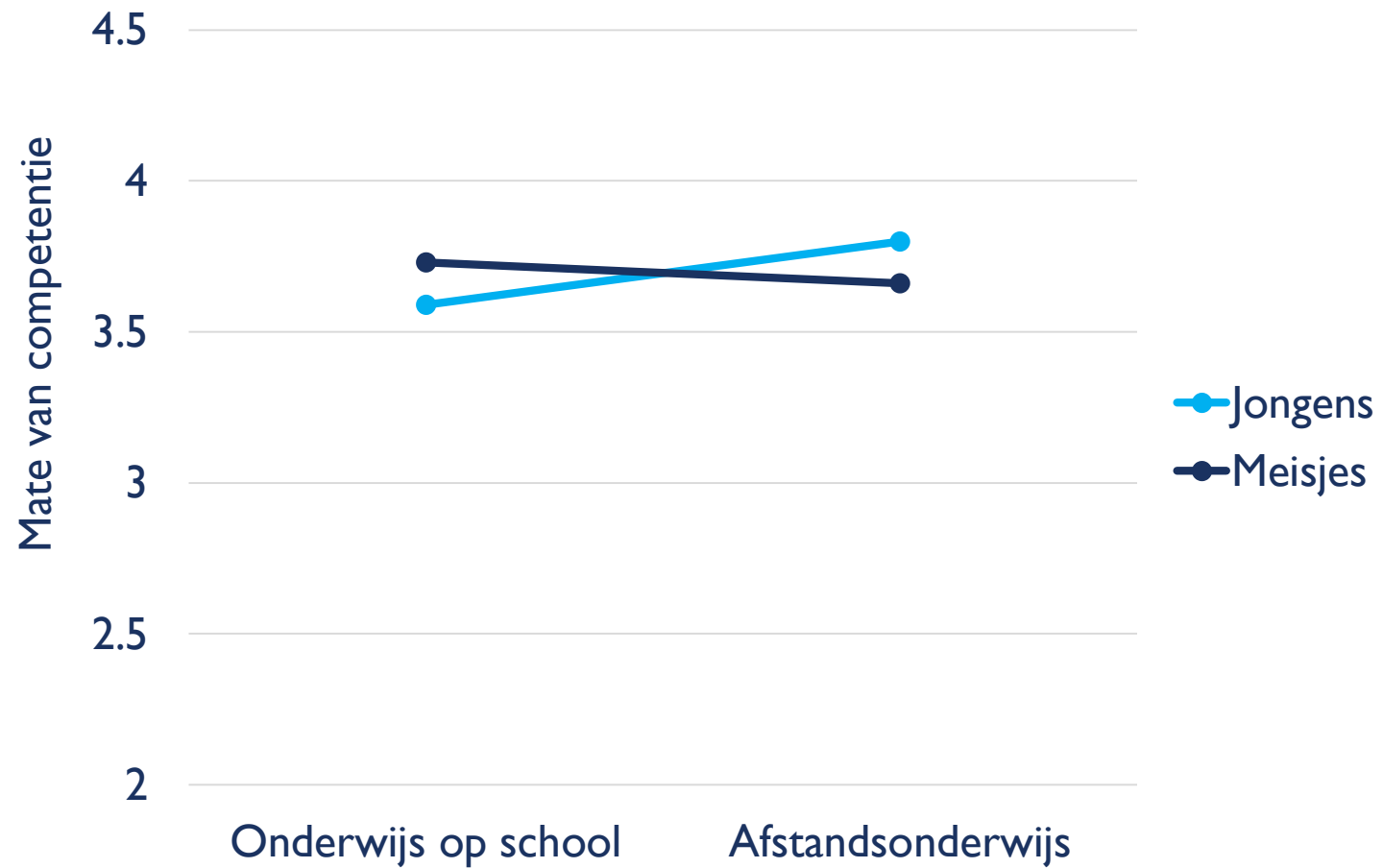
- Bieden van keuzes (taken, volgorde van taken)
- Informatie over relevantie
- Leerlingen inspraak geven
- Aansluiten bij belevingswereld en interesses
- Openstaan voor ideeën en initiatieven

COMPETENTIE – ALLE LEERLINGEN

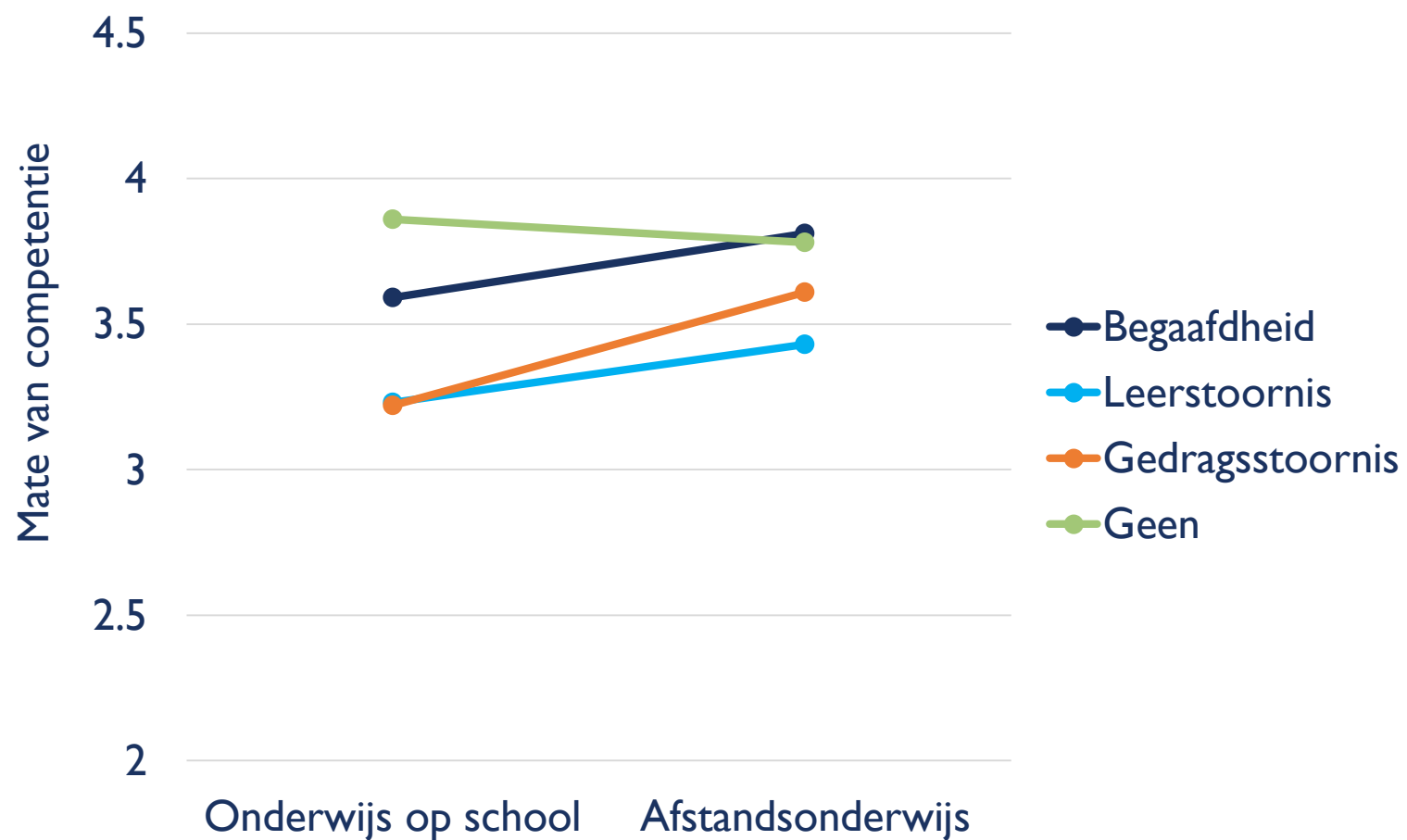

COMPETENTIE – GESLACHT

COMPETENTIE – SPECIFIEKE LEERBEHOEFTE

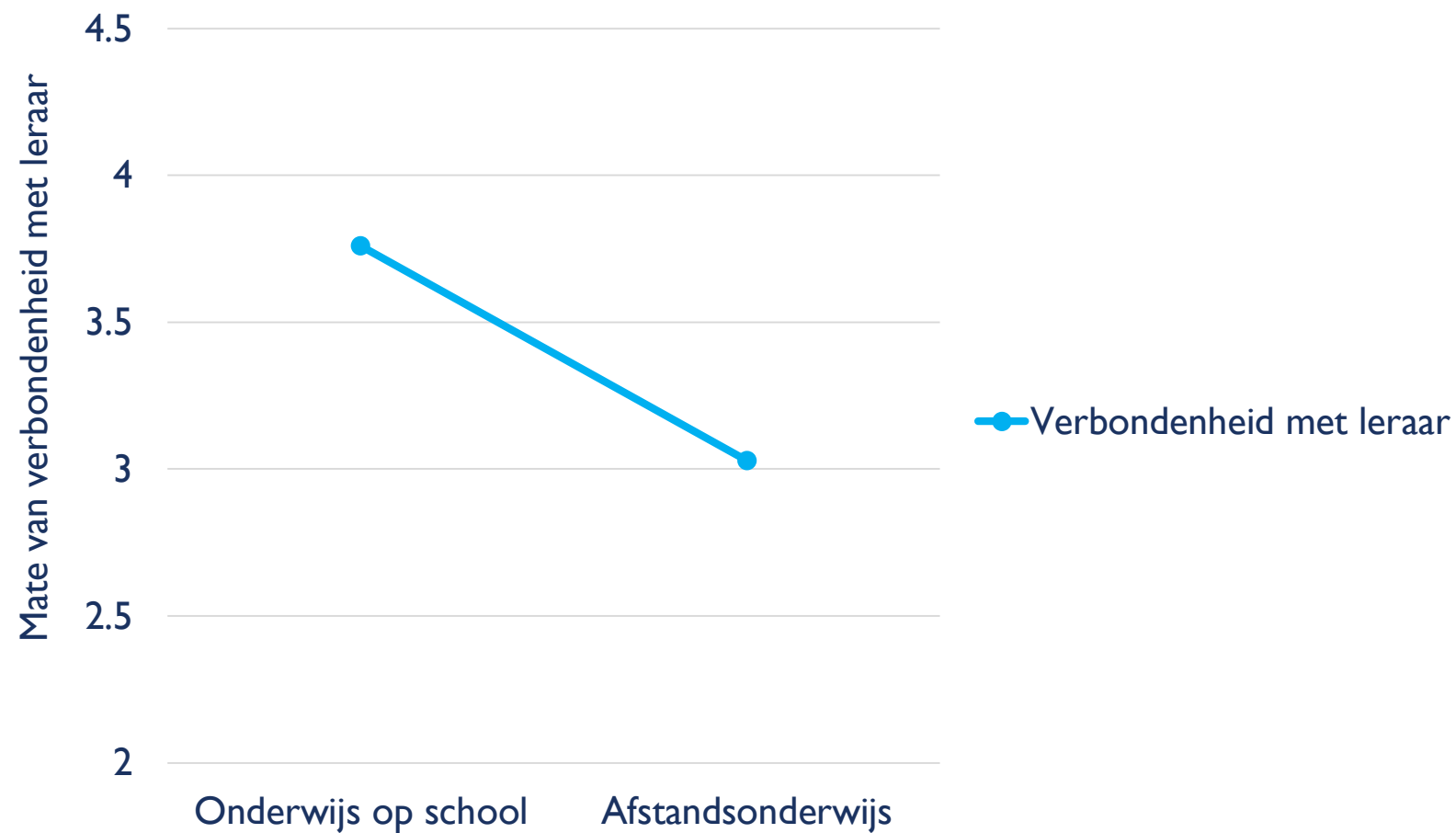

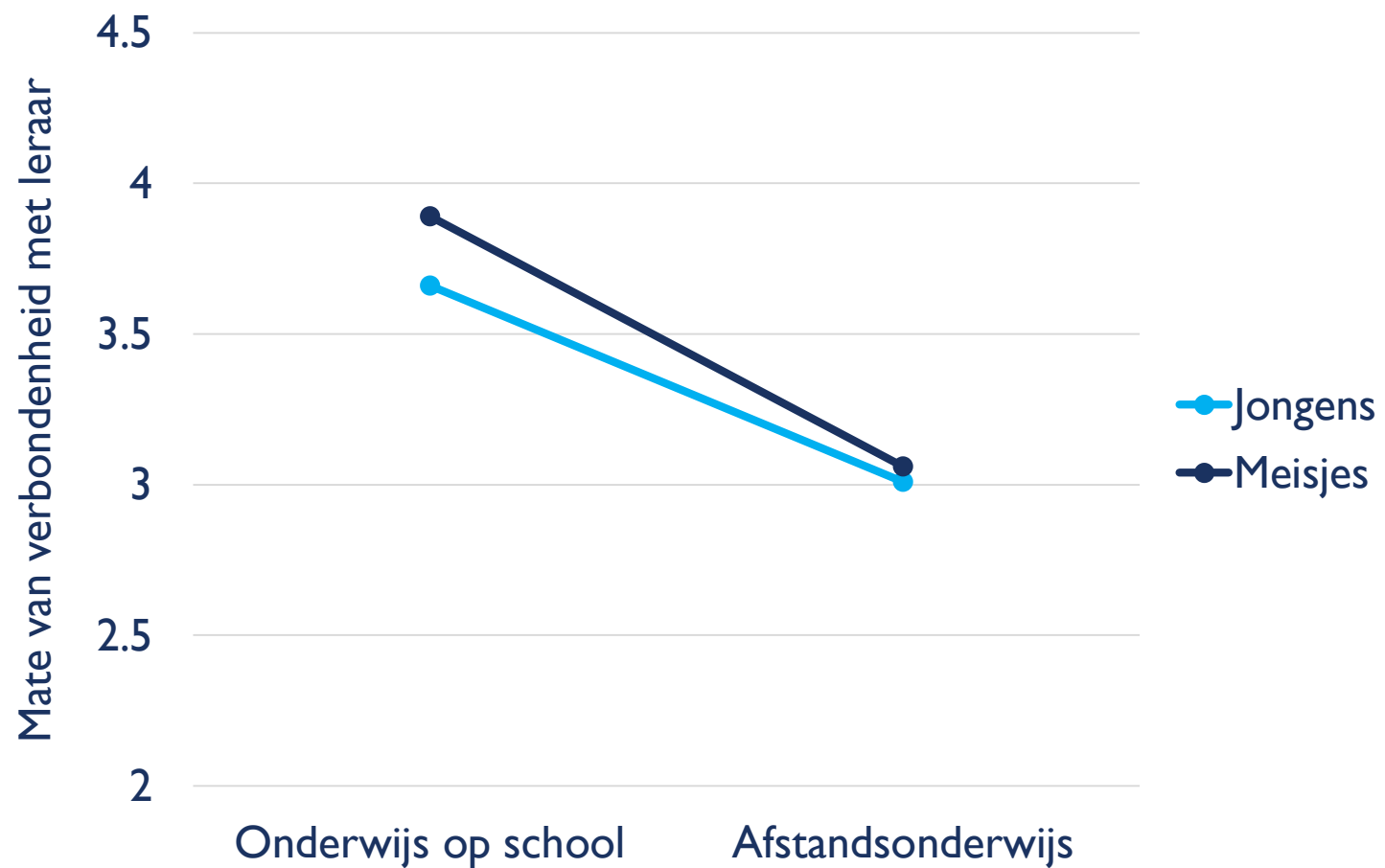
TIPS VOOR ONDERWIJSPRAKTIJK

- Onderwijsaanbod & instructie aanpassen op het niveau van de leerling
- Hulp, ondersteuning & structuur
- Ruimte voor verschillen
- Positieve feedback
- Actief beurten geven i.p.v. alleen vingers

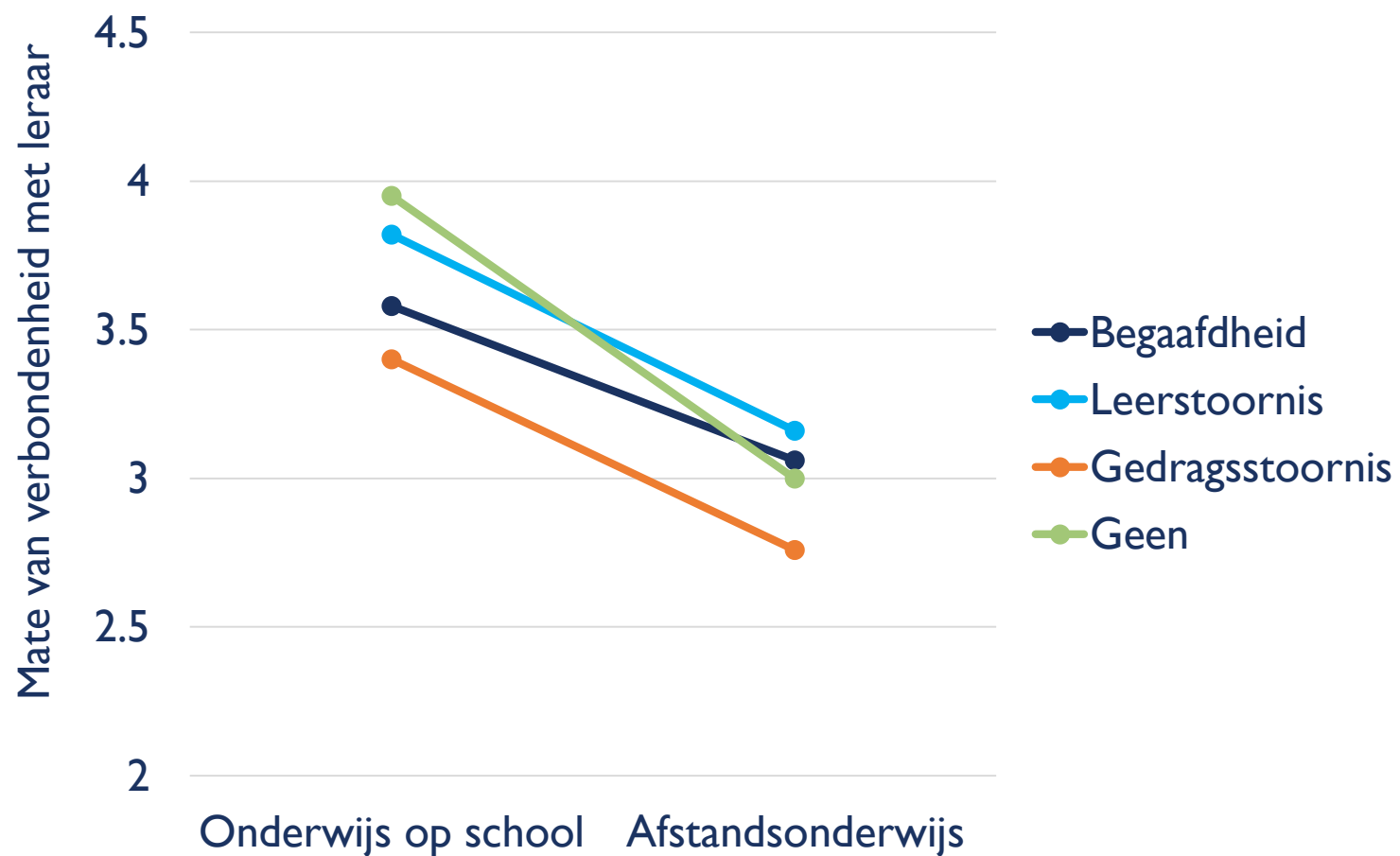
VERBONDENHEID MET LERAAR – ALLE LEERLINGEN

VERBONDENHEID MET LERAAR – GESLACHT

VERBONDENHEID MET LERAAR – SPECIFIEKE LEERBEHOEFTE

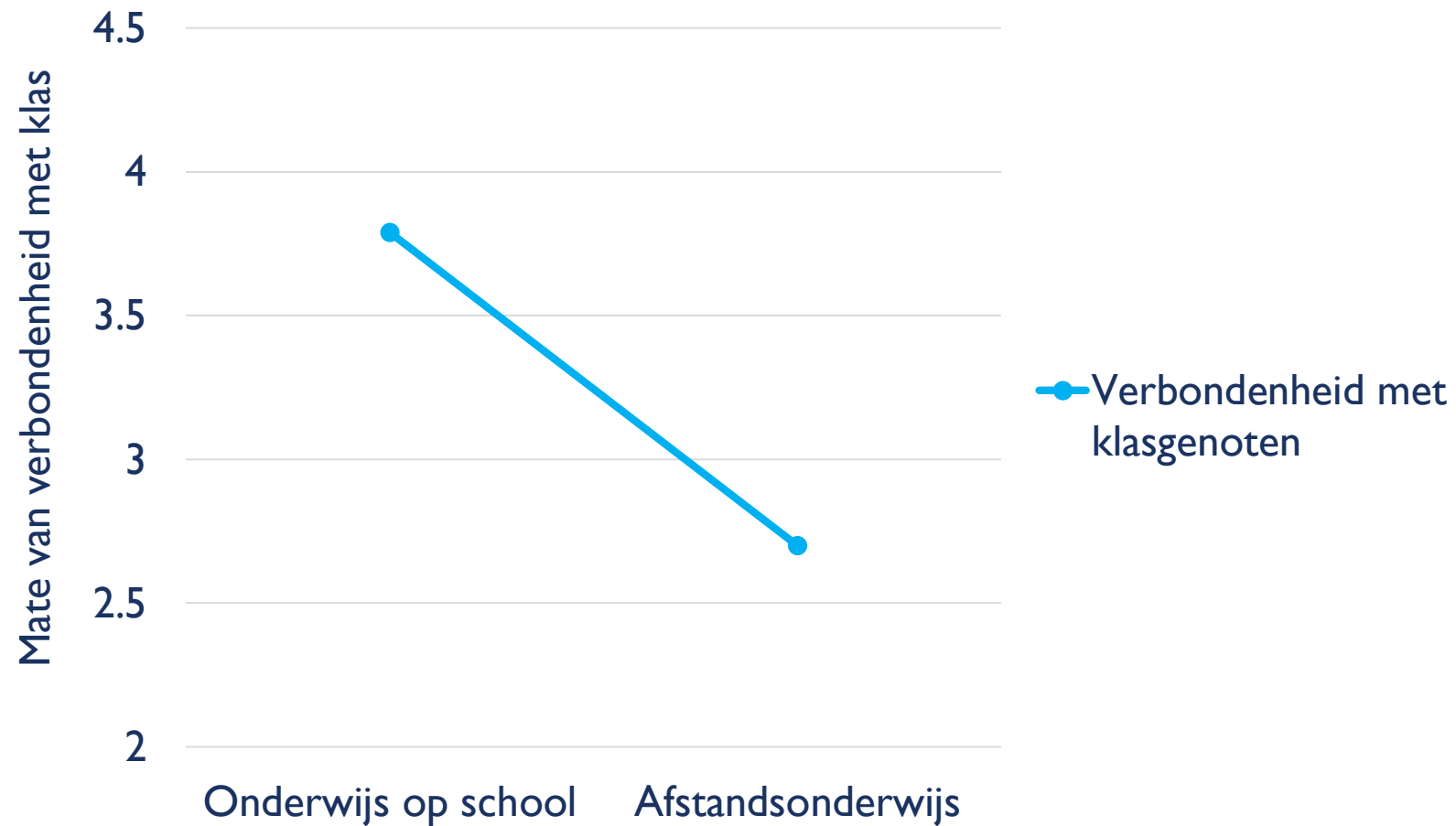

TIPS VOOR ONDERWIJSPRAKTIJK

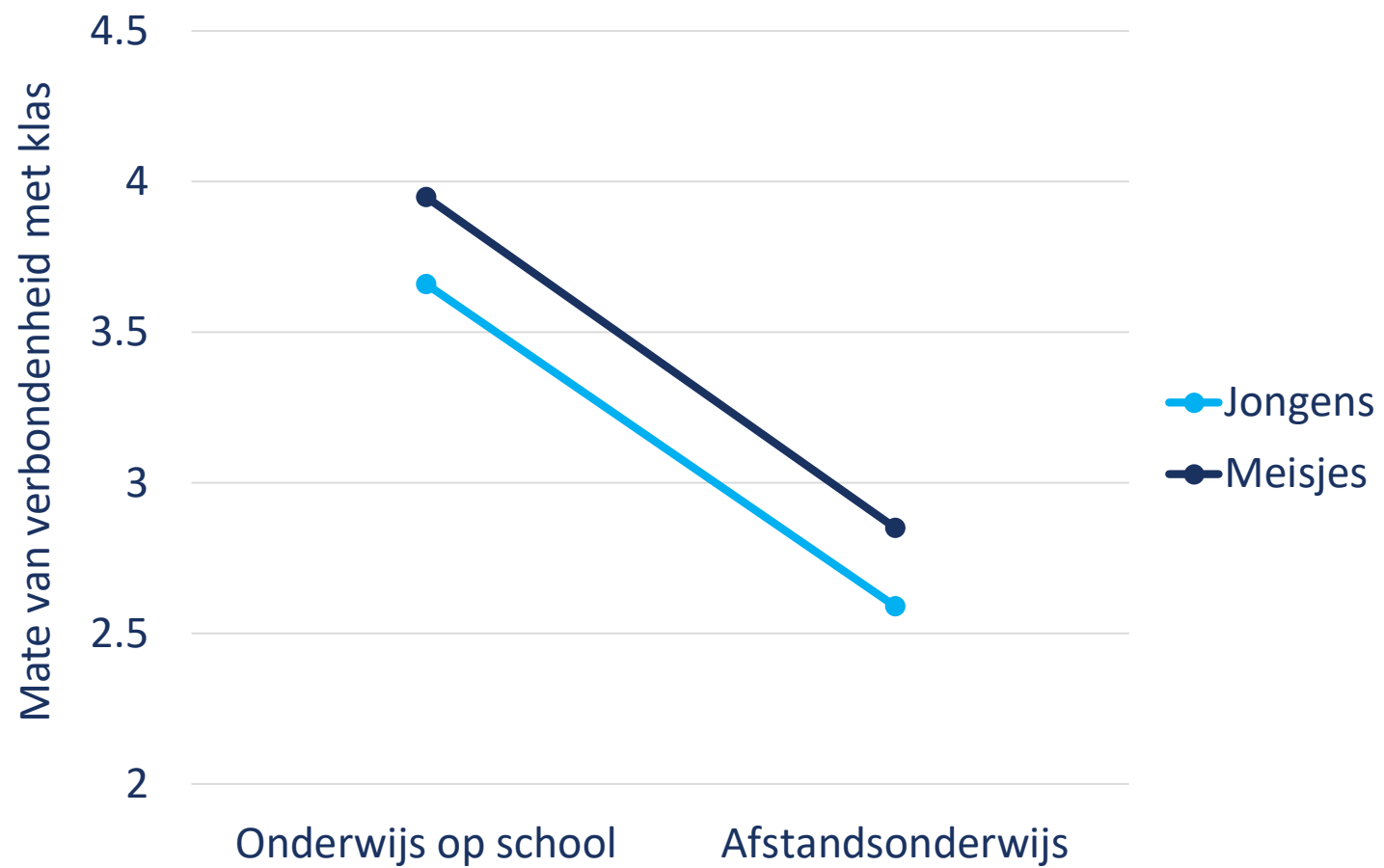
- Aandacht en belangstelling voor de individuele leerling
- Verdiepen in de leerling en zijn/haar interesses en kenmerken
- De leerling accepteren zoals hij/zij is
- Betrouwbaar, begripvol en betrokken zijn
- Vragen beantwoorden, helpen en ondersteunen in schoolwerk

VERBONDENHEID MET KLASGENOTEN – ALLE LEERLINGEN

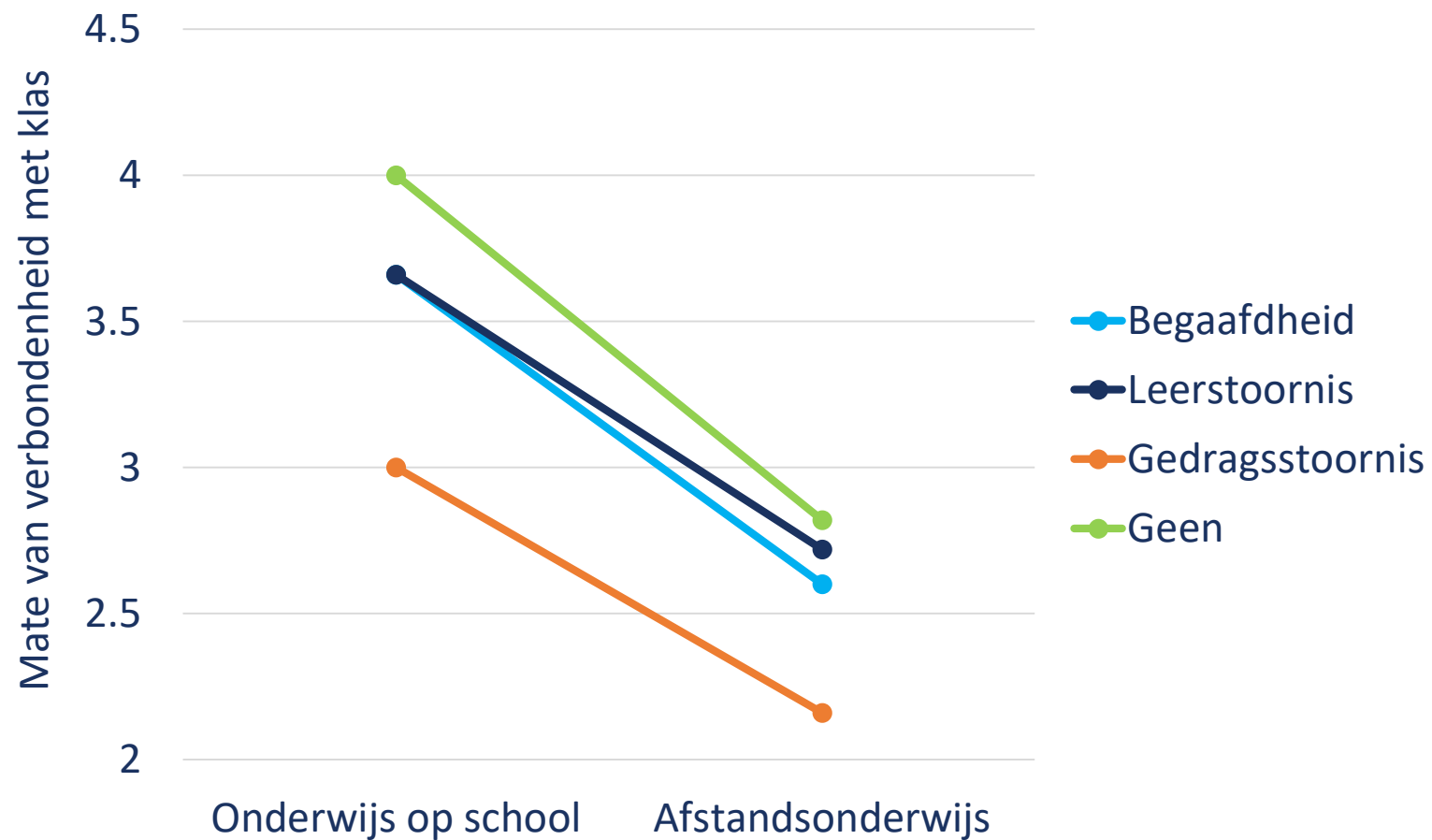

VERBONDENHEID MET KLASGENOTEN – GESLACHT

VERBONDENHEID MET KLAS – SPECIFIEKE LEERBEHOEFTE

TIPS VOOR ONDERWIJSPRAKTIJK

- Samenwerkings-/groepsopdrachten
- Klassenindeling
- Eigen leerkrachtgedrag: positief over alle leerlingen
- Afspraken over omgang met elkaar

Horeweg (2014); Gremmen (2018); Hendrickx, Mainhard, Oudman, Cillessen & Brekelmans (2019); Hornstra, Weijers, Van der Veen & Peetsma (2016).

CONCLUSIE

Afstandsonderwijs lijkt **nivellerend** te werken:

- Verschillen verkleind
- Geen stijging maar daling
- Aandacht voor jongens en leerlingen met specifieke leerbehoeften

Vervolgonderzoek

- Hoe kunnen we ervoor zorgen dat het op school óók goed gaat?
- Welke componenten van het afstandsonderwijs werken voor (sommige) leerlingen?

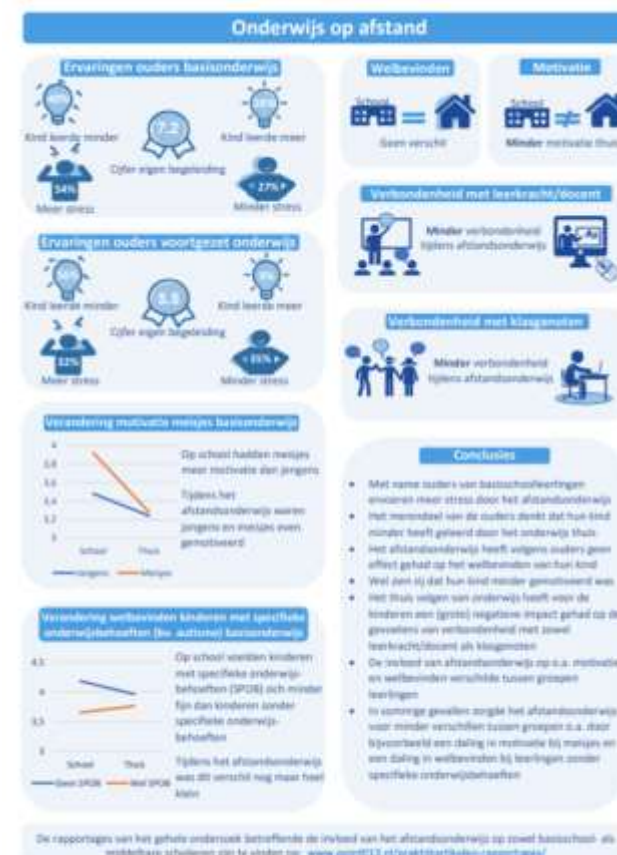
MEER INFORMATIE

Zie: <https://www.point013.nl/praktijkartikelen-rapportages/>

- PO-rapportage
- VO-rapportage
- Factsheet over afstandsonderwijs

Vragen:

- Elise Samsen: e.samsen@stgboom.nl
- Kim Smeets: k.smeets@stgboom.nl

* Onderzoek naar basisonderwijs en voortgezet onderwijs op 1000 en 1000 ouders. De deelnemende ouders zijn niet toegankelijk en het onderzoek is niet blind. Het onderzoek is uitgevoerd door het onderzoeksbureau van de Universiteit van Tilburg (UvT) in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam (UvA).
** De cijfers zijn gebaseerd op de resultaten van het onderzoek naar de invloed van afstandsonderwijs op de motivatie van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. De cijfers zijn gebaseerd op de resultaten van het onderzoek naar de invloed van afstandsonderwijs op de motivatie van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

BRONNEN

- **Bakx, A. (2019).** *Begaafde leerling zoekt leerkracht.* Radboud Universiteit. Verkregen via: <https://www.point013.nl/oratie-prof-dr-anouke-bakx>.
- **Dijkstra, R. (2017).** *Krachtig leren: Adaptief onderwijs.* Leraar24. Verkregen via: https://www.leraar24.nl/app/uploads/Contact_Leraar_Leerling_Bijlage3_Adaptief_Ondewijs.pdf.
- **Gremmen, M. (2018).** *Leerlingen hebben veiligheid en vriendschappen nodig voor schoolmotivatie.* <https://www.nro.nl/leerlingen-hebben-veiligheid-en-vriendschappen-nodig-voor-schoolmotivatie/>
- **Hendrickx, M. M., Mainhard, T., Oudman, S., Cillessen, A. H., & Brekelmans, M. (2019).** Leerkrachtgedrag en de kwaliteit van sociale relaties in de klas. *Kind en adolescent*, 40(1), 67-88. Verkregen via: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12453-018-00195-z>.
- **Het kind (2013).** *Ik kan het, ik kan het zélf, ik hoor erbij.* Verkregen via: <https://docplayer.nl/14605243-1-aanbevolen-artikel.html>.
- **Horeweg, A. (2014).** *Groepsprocessen in de klas.* Verkregen via: <https://wij-leren.nl/groepsprocessen.php>

BRONNEN

- [Hornstra, L., Weijers, D., Van der Veen, I., & Peetsma, T. \(2016\).](#) *Motiverend lesgeven. Handleiding voor docenten.* Universiteit Utrecht. Verkregen via: <https://dare.uva.nl/search?identifier=9000f837-4363-492d-8614-809b008f11fa>.
- [Leraar24. \(2019\).](#) *Zo werk je beter samen met ouders in het basisonderwijs.* Verkregen via: <https://www.leraar24.nl/421553/zo-werk-je-beter-samen-met-ouders-in-het-basisonderwijs/>.
- [Ryan, R. M., & Deci, E. L. \(2000\).](#) Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary educational psychology, 25(1)*, 54-67. Verkregen via: <http://mmrg.pbworks.com/f/Ryan,+Deci+00.pdf>
- [Schuurmans, M. \(2020\).](#) *Op afstand maar toch dichtbij.* KPC Groep. Verkregen via: <https://www.kpcgroep.nl/mensen/marieke-schuurmans/blogs/op-afstand-maar-toch-dichtbij/>.
- [Solidariteit voor het gezin. \(2013\).](#) *Huiswerkbegeleiding: Hoe kinderen ondersteunen bij het maken van hun huiswerk?* EXPOO (Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning). Verkregen via: <https://www.expoo.be/huiswerkbegeleiding>.